

Hoofdpijnen bijeenkomst maatschappelijke organisaties

Staat van Groningen en Noord-Drenthe

Datum: 20 mei 2026

Aanwezig

Vertegenwoordigers van: Groninger Bodem Beweging (GBB), Stut & Steun, Stichting Samenwerking Mijnbouw Schade (SMS), Groninger Gasberaad (GGB) Groninger Dorpen, Ons Laand Ons Lu (OLOL), het ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties (BZK) en de regeringscommissaris Herstel Groningen: Henk Nijboer.

Opzet van de bijeenkomst

De bijeenkomst vond plaats in een gemoedelijke sfeer met een grote opkomst. Na een algemene feedbackronde over de Staat van Groningen en Noord-Drenthe (SvGND) werden vijf thema's besproken: de Economische Agenda, de Sociale Agenda, Schade, Versterken en Verduurzaming. Per thema werd een korte toelichting gegeven, waarna de maatschappelijke organisaties (MO's) hun inbreng leverden. Regeringscommissaris Henk Nijboer sloot elk thema af met een samenvattende conclusie.

Algemene feedbackronde

De MO's spraken waardering uit voor de SvGND als 0-meting: de publicatie stelt de situatie scherp en biedt een basis om over een aantal jaren de voortgang te meten. Tegelijkertijd werden stevige kanttekeningen geplaatst.

Een breed gedeeld punt was dat de cijfers het verhaal achter de situatie niet voldoende weergeven. Statistieken zonder duiding zeggen weinig; het gaat erom wat de cijfers betekenen voor de mensen die er middenin zitten. De SvGND zou meer ruimte moeten bieden aan menselijke verhalen en ervaringen van bewoners.

Meerdere organisaties wezen op het scherpe onderscheid tussen het kerngebied en de rest van de regio. De gemiddelde cijfers, waaronder positieve scores uit gemeenten als Tynaarlo, maskeren dat het in het kerngebied op veel fronten nog helemaal niet goed gaat. Dit is moeilijk uit te leggen aan bewoners die dagelijks de gevolgen ondervinden. Ons Laand Ons Lu gaf aan dat het vertrouwen bij veel mensen volledig weg is; zij hebben de strijd opgegeven. Er werd ook gewaarschuwd voor het vermengen van verschillende indicatoren, zoals brede welvaart en vertrouwen in de overheid. Dit zijn wezenlijk verschillende grootheden en moeten afzonderlijk worden geduid.

GBB kondigde aan jaarlijks een eigen 'Staat van het Kerngebied' te zullen uitbrengen.

Conclusie Nijboer: De SvGND is een waardevolle 0-meting. In de kern is echter nog veel te doen en gaat het nog niet goed. Dat moet niet alleen in cijfers zichtbaar zijn, maar ook in de verhalen erachter. Statistieken verdienen een zorgvuldige lezing en duiding.

Economische Agenda

SMS stelde voor de koppeling tussen de Economische Agenda Groningen (EAG) en het Nationaal Programma Groningen (NPG) beter zichtbaar te maken in de SvGND. Er is al veel bereikt via het NPG; dat mag meer worden uitgewerkt. Initiatieven zoals een veerdienst naar Noorwegen zijn tastbaarder en raken de lokale economie en het toerisme meer dan abstractere projecten als een AI-fabriek.

GBB benadrukte dat het kerngebied er in de brede-welvaartscijfers duidelijk negatief uitspringt en dat de focus van beide agenda's nadrukkelijk op Noord-, Midden- en Oost-Groningen moet liggen. Tevens pleitte GBB ervoor om bij investeringen vooraf afspraken te maken over hoe het rendement gemeten wordt, zowel materieel als immaterieel.

GGB onderstreepte het belang van een triple helix-structuur voor de uitvoering van de EAG, met een stevige positie voor het bedrijfsleven. Beslissingen moeten worden genomen door inhoudelijke experts, niet door politici. Het Gasberaad heeft eerder een uitvoerige reactie op het meerjarig uitvoeringsplan ingediend en verzocht dit daarin mee te nemen.

GBB voegde hieraan toe een quadruple helix voor te staan: ook bewoners zouden aan tafel moeten zitten en niet alleen worden gehoord, maar daadwerkelijk kunnen meebeslissen. Dit sluit aan bij de ereschuld aan de regio en voorkomt weerstand tegen economische ontwikkelingen.

Conclusie Nijboer: Houd de uitvoeringsstructuur op afstand van de politiek en zorg dat zowel ondernemers als inwoners wezenlijke invloed hebben. Differentieer tussen gebieden. Spreek vooraf af hoe rendement zichtbaar en meetbaar wordt gemaakt.

Sociale Agenda

SMS signaleerde dat het inwonersbudget weliswaar met veel enthousiasme is ontvangen, maar dat gemeenten in toenemende mate bewoners doorverwijzen naar dit budget voor zaken die zij voorheen zelf (mede) financierden. Substitutie van gemeentelijke middelen door Nij Begungelden is daarmee een reëel risico.

Stut & Steun wees op een concreet voorbeeld in Delfzijl, waar bij de ontwikkeling van een centrumplan ook ondernemers aansloten, terwijl het primair om sociale cohesie zou moeten gaan. De indruk bestond dat de gemeente partijen had gestimuleerd zich op de regeling te richten. Vanuit Appingedam klonk een tegengeluid: daar wordt het inwonersbudget wel degelijk als puur bewonersgericht beleefd.

GBB en het GGB bepleitten meer vertrouwen voor bewoners en hun initiatieven, en een grotere afstand van de politiek bij leefbaarheidsmaatregelen. Bewoners moeten structureel worden betrokken bij de ontwikkeling van regelingen, ook als het gaat om langdurige binding.

Conclusie Nijboer: Er mag geen sprake zijn van substitutie: gemeenten mogen niet bezuinigen op eigen taken omdat Nij Begun dat zou kunnen opvangen. Geef bewoners vertrouwen terug. Betrek hen structureel bij de ontwikkeling van regelingen en zet de politiek op afstand.

Schade

Meerdere organisaties uitten teleurstelling over de wijze waarop schade in de SvGND wordt behandeld. GGB constateerde dat de huidige versie in feite een copy-paste is van het

jaarverslag van het IMG, zonder verdere analyse van wat de cijfers betekenen. GBB vulde aan: er is meer diepgang nodig; wat zijn de effecten, ook cumulatief? Welke data buiten het IMG bestaat er nog, bijvoorbeeld over de ruim 35.000 gemeentelijke, provinciale en rijksmonumenten in de regio?

GBB wees erop dat de causaliteitsdiscussie in het kerngebied aanhoudt, zeker bij maatwerk. Bewoners in de kern ervaren dat er voor hen feitelijk niets veranderd is. Ook de discussie over finaliteit baart zorgen: bij vaste vergoedingen is hiervan al sprake, en het IMG denkt er ook bij maatwerk over na. Zolang de aardbevingen niet zijn gestopt, is finaliteit voor bewoners in het kerngebied ongewenst en ongepast.

SMS wees op het belang van heldere communicatie over schadevergoedingen richting een breder publiek. Negatieve beeldvorming in media en talkshows is schadelijk en vraagt om een krachtig en duidelijk verhaal.

Stut & Steun vroeg naar de voortgang van eerder aangeleverde casussen uit de verkenning naar oude NAM-schades en verzocht dit inzichtelijk te maken in de SvGND.

Afspraak: De maatschappelijke organisaties worden uitgenodigd bij het gesprek over de indicatoren van de SvGND in het najaar.

Conclusie Nijboer: Oude NAM-schades dienen te worden toegevoegd aan de SvGND. Causaliteitsdiscussies in het kerngebied en finaliteit in het algemeen zijn ongewenst volgens de MO's. De maatschappelijke perceptie dat schade 'meevalt' vraagt om actieve duiding.

Versterken

De GBB stelde vraagtekens bij de betrouwbaarheid van de veiligheidsnormen: hoe is het mogelijk dat er maar liefst negen verschillende varianten van een op-norm-verklaring bestaan? Stut & Steun benadrukte dat voortgangscijfers onvoldoende zijn om de versterkingsopgave te beoordelen. Het subjectieve veiligheidsgevoel van bewoners moet ook worden gemeten. De impact van het versterkingsproces is ingrijpend en langdurig: het gaat onder de huid zitten en laat mensen jaren later nog niet los.

Communicatie werd door meerdere partijen als een cruciaal knelpunt benoemd. Bewoners worden te vaak verrast, afspraken worden niet nagekomen en de menselijke maat ontbreekt. Concrete voorbeelden: grote groepen mensen die tegelijkertijd een woning binnenkomen zonder naamplaatje of mogelijkheid tot direct contact, en brieven met verstrekkende besluiten die per post worden verstuurd in plaats van persoonlijk te worden toegelicht.

SMS wees op verbeterde samenwerking tussen IMG en NCG waar dat voorkomt, maar pleitte voor verdere intensivering. GBB stelde voor ook het effect van versterking op sociale cohesie zichtbaar te maken in de SvGND, en vroeg welke versterkingsaanpak het best heeft gewerkt. Conclusie Nijboer: Het gaat niet goed met de versterking, dat moet zonder omwegen worden gezegd. Stel de bewoner centraal. Zet communicatie op één: wees tijdig, duidelijk en bereikbaar. Maak de effecten van versterking op sociale cohesie zichtbaar.

Verduurzaming

Er werd brede zorg uitgesproken over de beperkingen in de verduurzamingsregeling. Meerdere organisaties gaven aan dat keuzes puur op budgettaire gronden zijn gemaakt, wat ontmoedigend uitpakt voor bewoners in het kerngebied. Zo is isolatie aan de binnenkant van woningen als uitgangspunt genomen, terwijl niet duidelijk is waarom isolatie aan de buitenkant is uitgesloten. De eigen bijdrage van 1.000 euro die bewoners ontvangen voor bijkomende kosten, werd als volstrekt ontoereikend beschouwd.

Ons Laand Ons Lu wees op een ernstige situatie in Appingedam, waar bewoners in een flatgebouw gezondheidsklachten ervaren na de toepassing van een isolatiemateriaal waarvan de risico's al sinds 2014 bekend zijn.

GBB wees op de aanwezigheid van cowboys op de markt en benadrukte het belang van kwaliteitscontrole, nazorg en het recht op herstel bij gebrekkige uitvoering. Het Gasberaad gaf aan dat het verplichte isolatieplan mogelijk een grote drempel vormt voor aanvragers en pleitte voor een facultatieve status ervan. Groninger Dorpen bevestigde dat de doorlooptijd door het isolatieplan sterk toeneemt.

De deskundigheid van de ingeschakelde adviseurs werd eveneens in twijfel getrokken: adviezen zijn soms tegenstrijdig of worden teruggedraaid.

Conclusie Nijboer: Om financiële redenen zijn er beperkingen opgenomen in de regeling die negatief uitpakken voor bewoners in de kern. Er is meer ruimte nodig om in duurdere of alternatieve maatregelen te investeren. De kwaliteit van het proces én de uitgevoerde werkzaamheden verdient aandacht, ook in de SvGND. Nazorg is een nadrukkelijk aandachtspunt, ook voor de regeringscommissaris.